

conducerea sa a devenit prelucrarea electrochimică dimensională a materialelor: de la macro- la micro- și nanoprelucrare.

În anul 2007 A. Dicusar a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei la specialitatea „Electrofizică și Electrotehnologii”. Este membru al Academiei Științelor Naturii din Rusia, membru al Societății Electrochimice Internaționale, laureat al Premiului Prezidiului AȘM (1984, 2006) și al premiilor Academiilor de Științe din Belarus, Ucraina, Moldova.

Sub conducerea lui Alexandr Dicusar și-au susținut tezele de doctor în științe 16 persoane.

Pe durata activității sale științifice, a publicat peste 325 de lucrări științifice (din care peste 90 – în reviste cu factor de impact). Lucrările Domniei sale sunt bine cunoscute peste hotare. Sunt frecvent citate publicațiile sale din revistele de prestigiu internațional, precum: „J. Electroanal. Chem.”, „Thin Solid Films”, „Surface Coatings Techn.”, „Russian J. Electrochem.”, „Electrochem. Solid State Letters”, „Surf. Eng. Appl. Electrochem.”, „Trans. Inst. Metal. Finish”.

M. cor. Alexandr Dikusar este autor/coautor a 12 brevete de invenție.

În prezent desfășoară o activitate amplă în calitate de redactor al revistelor științifice. Din 1980 este redactor șef adjunct al revistei „Электронная Обработка Материалов”. Versiunea engleză a revistei, cunoscută sub denumirea „Surface Engineering And Applied Electrochemistry”, este singura publicație din Moldova cu factor de impact.

M. cor. A. Dicusar s-a afirmat și într-un domeniu mai puțin explorat – scientometria. Pentru lucrările sale despre influența reciprocă a nivelului de dezvoltare a științei în societate și a nivelului de dezvoltare socioeconomic i-au fost acordate Premiile Prezidiului a trei Academii: AȘ Moldova, AȘ Belarus, AȘ Ucraina.

Savantul Alexandr Dicusar este membru expert al CNAA, președinte al Consiliului Științific Specializat la specialitatea „Electrochimie”.

Pentru realizări deosebite în domeniul științei este decorat cu medalii ale URSS și ale Republicii Moldova.

De aniversarea Domniei sale, venim cu cele mai frumoase gânduri, dorindu-i tot binele din lume și mult succes în toate!

*Acad. Gheorghe Duca
Acad. Ion Tighineanu
Acad. Mircea Bologna*

CERCETĂTORUL DIN FAȚA ICOANELOR

**Dr. hab. Tudor STAVILĂ
la 60 de ani**

Istoric de artă, domeniul de cercetare: icoana și arta basarabeană.

Dr. hab. în studiul artelor (2004). Profesor cercetător (2010).

În viața mării majorității a istoricilor de artă există predilecții științifice care prind contur la o anumită vârstă și care durează, ulterior, pe parcursul întregii vieți. Pentru colegul nostru Tudor Stăvilă acestea au fost – și rămân a fi – Icoana și Arta basarabeană. Ori cât de sinuos și de accidentat ar fi fost traseul biografiei de creație a profesorului chișinăuian, oricâte articole de popularizare sau de critică de artă ar fi scris, oricâte cursuri universitare generale de istoria artei sau de turism cultural ar fi susținut, reîntoarcerea la *penații* familiari ai cercetării patrimoniului național din interbelic și din secolul al nouăsprezecelea, precum și reîntoarcerea la cercetarea icoanei medievale și a icoanei populare basarabene au constituit permanent cei doi poli între care a gravitat (și continuă să grăviteze!) demersul său științific.

Născut în plin mijloc de veac (pe 23 septembrie 1952) la Ciocâltești-Orhei, viitorul istoric de artă, asemenea unei bune părți a slujitorilor basarabeni ai penelului, dălții și creionului, va absolvi cea mai veche instituție de învățământ artistic din republică – binecunoscuta „proverbială” școală „Repin” (actualmente colegiul „Alexandru Plămădeală”) pentru a-și continua, ulterior, studiile la Facultatea de Istoria Artei a Institutului de Artă din Kiev, unde o va avea ca profesor de artă medievală pe reputata cercetătoare a icoanei ucrainene Ludmila Mileaeva...

La începutul anilor '80 ai secolului trecut tânărul absolvent – reîntors la Chișinău – este angajat

în calitate de colaborator științific la Muzeul de Stat de Arte Plastice al republicii – instituție în care va parcurge toate treptele inițierii profesionale, în care va lucra peste un deceniu și pe care va ajunge să o dirijeze în tumultuoșii ani ai renașterii naționale și ai obținerii independenței. Ucenicia în templul muzelor îi va asigura un atu extrem de prețios și nu întotdeauna întâlnit la istoricii de artă de formație pur academică: cunoașterea nemijlocită a operei de artă, cu alte cuvinte acel tip de cunoaștere care îmbină organic dimensiunea vizuală a pânzei sau a lemnului zugrăvite cu cea tactilă, care conjugă intuiția cu datul științific, care coroborează flerul subiectiv al *connaisseur*-ului cu examenul obiectiv practicat de restaurator. De colecțiile muzeului sunt strâns legate și primele două apariții editoriale ale sale mai importante: studiul-album *Arta plastică din Basarabia de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea* (Chișinău, Muzeul Național de Arte Plastice din Moldova, 1990) și culegerea postumă a lucrărilor lui Kir Rodnin, apărută cu genericul *Arta Medievală din Moldova* (Chișinău, 1991).

În paralel cu activitatea de muzeograf, Tudor Stăvilă participă la elaborarea enciclopediei *Literatura și Arta Moldovei* – ediție fundamentală –, compusă din 2 volume (apărute în anul 1986) care rămân până în prezent o sursă unică de informare pentru toți iubitorii de artă din republică.

Cercetările științifice efectuate la muzeu, precum și lucrul la enciclopedie au înlesnit drumul istoricului de artă spre instituțiile specializate ale Academiei de Științe a Moldovei. Faptul că a fost nevoit să-și relanseze din nou cariera – din funcția de director de muzeu să revină la modestul statut de competitor sau de simplu cercetător științific al Institutului de Istoria și Teoria Artei (institut înființat la începutul anilor '90 în baza Secției de Etnografie, Arheologie și Studiul Artelor) – nu l-a speriat, ba chiar l-a incitat pe fostul muzeograf să-și încerce forțele și în domeniul cercetării academice de performanță. Rezultatele au probat justetea drumului ales: o teză de doctorat susținută în 1994 și consacrată artei moderne din Basarabia, o altă teză – de doctor habilitat – consacrată icoanei basarabene și susținută în 2004, 11 cărți publicate – dintre care cel puțin opt sunt monografii în adevăratul sens al cuvântului –, peste o sută de articole în publicațiile periodice de specialitate și în revistele de cultură, patru discipoli cu doctorate susținute la a căror formare a contribuit direct în calitate de conducător științific. Nu au lipsit nici promovările: în diferite perioade Tudor Stăvilă a exercitat funcțiile de secretar științific și de director al Institutului Studiul Artelor, de șef de secție al Institutului Patrimoniului

Cultural, de expert al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO ș. a. Acum un an el a fost ales director al Centrului Studiul Artelor al deja menționatului Institut al Patrimoniului Cultural.

Tudor Stăvilă a prezentat cercetările în domeniul artelor plastice din Republica Moldova la Kiev (1998), București (2002, 2005, 2009, 2010, 2011), Cluj (2002, 2003), Alba Iulia (2002), Strasbourg (2001), Osnabruck (2005). A coordonat mai multe programe naționale de valorificare a patrimoniului, a obținut câteva burse internaționale și mai multe granturi de cercetare sau de editare.

În cadrul seriei *Maestri basarabeni din secolul XX*, apărute la Editura „Arc”, Tudor Stăvilă a scris studiile introductive, a efectuat documentarea și a realizat selecția operelor reproduse la monografiile-albume *Eugenia Maleșevschi*, *August Baillayre* și *Teodor Kiriacoș*. Cartea *Icoane vechi din colecții basarabene* (realizată în colaborare cu istoricul de artă C. Ciobanu) apărută în anul 2000 la Editura „Arc” s-a bucurat de un larg răsădit în mediile artistice și culturale din Republica Moldova și din România. Pentru această carte autorilor le-au fost conferite Premiul Național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei și arhitecturii (2002), premiul *Cartea Anului* la Salonul Internațional de Carte românească din Iași (2001) și premiul *Pentru cea mai bună carte românească apărută în afara granițelor României* acordat de Asociația Editorilor din România la Târgul Internațional de Carte „Bookarest – 2001”. Albumul *Patrimoniul cultural al Republicii Moldova*, coordonat de către Tudor Stăvilă și publicat de editurile „Arc” și „Museum” cu sprijinul financiar al Agenției Internaționale a Francofoniei, s-a dovedit a fi una dintre cele mai solicitate cărți destinate promovării imaginii Republicii Moldova atât în interiorul, cât și în exteriorul hotarelor ei.

Privită de la distanță – distanță necesară detașării de detaliile sau de amănuntele superflue – opera lui Tudor Stăvilă, devenit anul acesta sexagenar, apare ca o operă în mare parte împlinită. Totuși, recent apăruta carte *Icoana basarabeană din secolul XIX* (Chișinău, Ed. „Arc”, 2011) probează faptul că doctorul habilitat, profesorul cercetător Tudor Stăvilă mai are încă foarte multe lucruri noi și interesante a ne spune, că el posedă un imens potențial de aprofundare și de valorificare a unor domenii încă inexplorate. În calitate de colegi ai Domniei sale îi dorim realizarea plenară a tuturor demersurilor științifico-culturale inițiate, viață lungă și fericită!

*Dr. hab. Constantin Ciobanu,
din partea colegilor*